

El conflicte irresolt

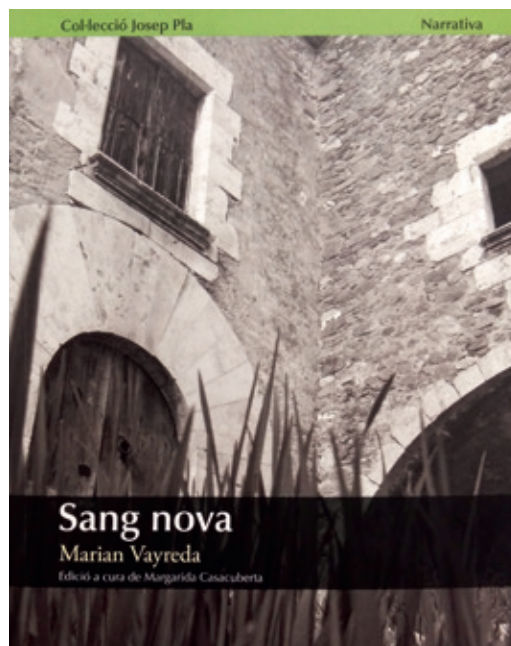
EDGAR ILLAS

Comparada amb els altres dos llibres de Vayreda, *Records de la darrera carlinada* (1898) i *La punyalada* (1904), la novel·la *Sang nova* (1900) és menys coneguda i menys apreciada. Sempre s'ha dit que és una novel·la programàtica, allargassada, amb personatges de cartó pedra la funció dels quals és representar la tesi de l'autor. Tot això és cert. *Sang nova* és la història de l'esforç de Ramon de Montbrí, un hereu de muntanya (però que ha estudiat enginyeria), per «canviar la sang del poble» (p. 60) i crear una societat nova que sintetitzi progrés i tradició, ciència i fe. La novel·la és una estampació de la doctrina del regionalisme catòlic.

Ara bé, hi ha tres coses que ens permeten valorar l'obra altra vegada. La primera és l'edició impecable de Margarida Casacuberta, que ha acostat el text a la llengua normativa, tot i mantenir les formes col·loquials de l'original. Per tant, el text és altra vegada llegible. La segona és que la varietat de narratives híbrides actuals ens ha fet tornar a acostumar a llegir paràgrafs d'idees, amb llargues converses i

tota mena de descripcions especulatives. El valor literari ja no està tan condicionat pel precepte romàntic, predominant durant tota la modernitat, que és que l'obra ha de ser autònoma, ben acabada i sense dependre de les idees que pugui contenir o dels usos que se'n puguin fer. Això permet que tornem a apreciar formes i temes que abans consideràvem externs a la literatura.

I la tercera cosa és que, de fet, *Sang nova* no és una mera il·lustració d'idees, sinó que mostra un conflicte entre models de societat irresolt. Tal com diu Casacuberta, Vayreda no crea cap «fal·làcia que tranquil·litzi els esperits atemorits davant del caos de la modernitat» (p. 21). *Sang nova*, doncs, amb una oralitat fresquíssima («Emprò em sembla que no és pas tot u ser retingut o anar escanyat» —p. 65—, que vol dir que una cosa és ser garrepa i l'altra ser pobre), desestabilitza no només la tesi que construeix sinó també els prejudicis que hem heretat durant la seva recepció.

VAYREDA, Marian

Sang nova

Edició de Margarida Casacuberta

Diputació de Girona

Girona, 2017

La boira del nazisme a Catalunya

ARBONÈS, Jordi

SOLÉ, Felip

Boira negra a Barcelona

Pagès Editors

Lleida, 2015. 327 p.

La literatura, una forma de vida

ASSUM GUARDIOLA

Situem la literatura en un punt. I imaginem-nos-la dins d'un políedre transparent que va girant i que ens fa de mirall de les seves diverses cares. Influenciada pel títol meravellós d'aquest recull de crítiques literàries, no m'he pogut desfer d'aquesta imatge mentre llegia *El mirall dels llibres*. Perquè és igual que Lloveras ens parli de Blai Bonet, d'Antoni Tabucchi, de Carles Riba o de Graham Greene, per citar alguns autors dispers que apareixen al llibre. L'autor escriu de literatura. És així de simple, si voleu, i així de contundent. Com ho fa? Doncs aconseguint, en cada article, parli de qui parli, concretar aquest concepte genèric que és la literatura i donar-li cos. En cada article, l'autor ens ensenya una cara de la literatura reflectida pel políedre a la vegada que ens mostra la seva capacitat narrativa i d'estil.

A *El mirall dels llibres*, el lector se trobarà un recull de crítiques literàries aparegudes a la premsa (a la *Serra d'Or*, al *Diari de Barcelona*, a l'*Avui*, entre altres publicacions) entre el 1989 i el 2003, a més a més d'uns quants tex-

tos publicats més recentment i d'uns altres d'inèdits. El ventall d'escriptors que desfilen pel llibre és, en aquest sentit, dispers i ampli: autors francesos clàssics i contemporanis, autors anglosaxons, clàssics catalans i espanyols, etc. No és un llibre fàcil, això cal dir-ho d'entrada. I té un punt d'acadèmic. En les seves crítiques, Xavier Lloveras se situa al mateix nivell dels autors valorats. La seva és una escriptura sucosa, treballada i mordaç que exigeix un esforç al lector. Les seves crítiques s'han de llegir a poc a poc, assaborint l'estil i fixant el pensament i la concepció del món i la literatura que hi traspuen. La literatura i la crítica literària com a entreteniment, sí, però també i indispensable, la literatura i la crítica com a font de coneixement. Com diu el mateix autor en una entrevista, «sempre vaig mirar d'escriure bé, que se'n pogués gaudir. La millor definició que he sentit de la crítica és "literatura sobre literatura,"

LLOVERAS, Xavier

El mirall dels llibres

Diputació de Girona

Coll. Josep Pla, n. 39. Assaig
Girona, 2017. 314 p.

tota la resta és erudició que moltes vegades no té el més mínim interès».

I és que, per l'autor, que és crític literari, poeta i llibreter i que ha estat, també, corrector d'estil, corrector editorial i traductor, la literatura és una forma de vida.

MARTÍ CORTADELLAS

La novel·la de Jordi Arbonès i Felip Solé està protagonitzada per dos germans portuguesos, Joel i Samuel Sequerra, que viatgen a Barcelona amb l'objectiu d'ajudar els jueus que arriben a la ciutat tot fugint de l'horror nazi. La seva missió és traslladar els refugiats fins a Lisboa i, des d'allà, donar-los un cop de mà per tal que puguin embarcar en un transoceànic que els ha de portar a la salvació. Una tasca que, sota la vigilància de les for-

ces del règim, gairebé sempre esdevé delicada i plena de riscos.

Afortunadament, però, els germans Sequerra no estan sols. Quan la trama avança, nous personatges i noves històries s'entrecreuen amb el fil principal del relat i donen forma a un mosaic extens que mostra sense embuts les dificultats amb què es trobaven totes aquelles persones que lluitaven contra el feixisme durant els primers anys de la dictadura.

La investigació històrica es palpa en cada pàgina, perquè els

autors acompanyen sempre les accions dels personatges amb dades i fets reals. Els capítols són curts i intensos; el llenguatge, àgil i directe. La trama transcorre majoritàriament a Barcelona, però també apareixen escenaris com ara els Pirineus, Figueres o Sant Feliu de Guíxols. I el lector, més que no pas llegir, transita amb angoixa per una novel·la que ens descobreix la forta influència que el nazisme alemany va tenir també a casa nostra.